

Herinneringen

uit een

vorig leven

Door

Victor A. C. Remouchamps

Eerste deel

Voorspel
1972

ISBN: 9789402121292

Omslagontwerp: Igor Jefimov (www.getsmile.lt)

Proloog

W

ie van ons heeft , wanneer hij of zij een historisch boek gelezen of naar een historische film gekeken heeft, nooit het gevoel gehad dat het prachtig zou zijn geweest, indien hij of zij in die periode had geleefd en - met alle kennis van vandaag - de mogelijkheid zou hebben de geschiedenis een andere draai te geven.

Wat zou er gebeurd zijn wanneer:

- De Romeinse generaal Varus tijdig door u geïnformeerd zou worden over de plannen van de Germanen in het Teutoburgerwoud in het jaar 9 na Christus? De grenzen van het Romeinse Rijk zouden verder in noordelijke en oostelijke richting zijn verlegd en wat nu Duitsland heet, zou er nadrukkelijk anders uitzien als vandaag de dag.
- U plotseling op de brug van de "Titanic" zou verschijnen op 14 april 1912 en Kapitein Smith zou van u horen dat er een ijsberg voor hem zou opduiken in de Atlantische Oceaan op 14 april 1912? U zou het leven van 1522 mensen met één enkele waarschuwing hebben kunnen sparen. Het grootste warenhuis ter wereld; Macy's, zou nog steeds in handen zijn van de familie Strauss.
- Wanneer Claus von Stauffenberg door u tijdig gewaarschuwd zou worden om niet één, maar twee bommen (die hij in zijn bezit had, maar door haast er slechts een van activeerde) te gebruiken voor de aanslag op Hitler in 1944? Zou de Tweede Wereldoorlog mogelijk anders en sneller beëindigd zijn?
- De chauffeur en veiligheidsmensen van de presidentieële auto van president Kennedy in 1963 zou kunnen informeren over de komende moordaanslag op 22 november 1963? Amerika zou er gegarandeerd anders uitzien dan vandaag.
- De chauffeur van de wagen van kroonprins Franz Ferdinand in 1914 zou informeren over de juiste route in Sarajewo op 28 juni 1914? Misschien zou het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog zijn voorkomen of op zijn best vertraagd?
- Napoleon al in de middag van 18 juni 1815 van u gehoord zou hebben dat de troepen van Blücher onderweg waren naar het slagveld van Waterloo? Wanneer Napoleon gewonnen zou hebben zou Nederland aanzienlijk kleiner uitvallen als vandaag. België en Zeeuws-Vlaanderen zouden deel uitmaken van Frankrijk en de voertaal in Europa zou Frans zijn in plaats van Engels.

Zo zijn er duizenden voorbeelden te verzinnen hoe de geschiedenis mogelijk een andere richting uit zou zijn gegaan, stel dat we de mogelijkheid zouden hebben de loop van de geschiedenis te beïnvloeden. Natuurlijk is zo iets onmogelijk, want de geschiedenis is al geschreven, maar toch, wanneer we onze fantasie zouden gebruiken hoe zou de wereld er dan vandaag de dag hebben uitgezien?

In deze roman, die zich overigens afspeelt tijdens gebeurtenissen in de geschiedenis waarbij familieleden van mij de hoofdrol spelen, tracht ik de lezer in een dergelijke situatie te brengen.

Omdat ik als schrijver de vrijheid heb om met mijn fantasie de spelers te noemen, heb ik besloten om een aantal van mijn jaargenoten uit de promotie 1972 van de Koninklijke Militaire Academie in bijrollen te plaatsen.

Mijn dank gaat uit mijn collega Leo Dorrestijn die opnieuw het gigantische redigeerwerk van mijn gedachten en verzinsels heeft uitgevoerd en het document verbeterd. Ook gaat mijn dank uit naar mijn collega Geert Mestrom, die mij enorm geholpen heeft met fijnmazig en minutieus commentaar en met het samenstellen en bewerken van de illustraties.

Ik wens u veel leesplezier.

Inhoud

Eerste deel: Voorspel 1972

Proloog	:		blz. 3
Hoofdstuk 1:		Het "Kasteeltje"	blz. 5
Hoofdstuk 2:		Het gesprek	blz. 14
Hoofdstuk 3:		Rotterdam	blz. 39

Tweede deel: Boerenoorlog 1900

Hoofdstuk 4:		Transvaal	blz. 55
Hoofdstuk 5:		Hartebeespoort	blz. 68
Hoofdstuk 6:		Mandla Buthelezi	blz. 81
Hoofdstuk 7:		Schaken: wit is aan zet	blz. 95
Hoofdstuk 8:		Zwart aan zet: Bhekabantu	blz. 111
Hoofdstuk 9:		De ontsnapping	blz. 125

Derde deel: Borodino 1812

Hoofdstuk 10:		Het afschuwelijk ontwaken	blz. 127
Hoofdstuk 11:		De nacht van 6 op 7 september	blz. 147
Hoofdstuk 12:		Borodino	blz. 158
Hoofdstuk 13:		Kolotskoye	blz. 178

Vierde deel: Diksmuide 1918

Hoofdstuk 14:		Diksmuide	blz. 192
Hoofdstuk 15:		De vijfde slag om Ieperen	blz. 209
Hoofdstuk 16:		Pervijze	blz. 218
Hoofdstuk 17:		Kralingen	blz. 222

Epiloog

blz. 224

Hoofdstuk 1 "Het Kasteeltje"

Het belooft een geweldig feest te worden! Dat mag ook wel, want na vier jaar en drie maanden militaire academie en met het eindelijk succesvol afsluiten van het officiersexamen, heb ik dat wel verdiend, zo vind ik zelf.

Al mijn vrienden en veel familieleden zijn in juli 1972 bij elkaar gekomen in mijn stamkroeg "Het Kasteeltje" en we hebben besloten om tot in de kleine uurtjes door te gaan. Ik heb een handvol munten gespaard en ben van plan die er vanavond met goede zin en in het beste gezelschap doorheen te jagen. Ik zie mijn Indische infanteriemaatje Rein Harting, met wie ik vooral in het eerste en tweede jaar regelmatig ben opgetrokken en die – godlof - thuis in de keuken een Indische moeder heeft, die op elk moment van de dag de meest verrukkelijke Indische gerechten kon bereiden.

Rein heeft nog twee weken respijt voordat hij naar zijn onderdeel in Ermelo zal vertrekken, want het kader van de compagnie wacht op een nieuw lichting dienstplichtigen en heeft dan een zogenaamde "stille periode" van een maand of twee. In tegenstelling tot Rein, zal ik mij volgende week al bij mijn onderdeel in Ede moeten gaan melden. Weinig kans voor een uitgebreide rustpauze na de studie, want het onderdeel waarbij ik ben ingedeeld gaat meteen op oefening en zal minstens twee weken in Duitsland blijven. Voor mij een prachtige ervaring om direct voor de "haaien" te worden geworpen, maar aan de andere kant toch wel een beetje beangstigend, omdat mijn praktijkervaring met leidinggeven beperkt is tot twee detacheringen op het eind van het tweede en derde jaar. Enfin, voorlopig ben ik niet van plan me werkelijk zorgen te maken.

Mijn uitrusting is al onderweg naar de kazerne, alleen mijn hoogstwaarschijnlijk uitgeleefde lichaam zal na het weekeinde met de trein aan zijn eerste parate militaire avontuur beginnen.

Ik kijk eens om me heen en zie, naast de vele even blijde jaargenoten die zich in Het Kasteeltje¹ hebben verzameld om me feestelijk van mijn spaarcenten af te helpen, dus ook een stel naaste familieleden.

Waaronder uiteraard mijn moeder en mijn zuster met haar man Arnold. Ik verbaas me echter een beetje over de voor mij volledig

vreemde persoon die bij mijn moeder en zuster aan een tafeltje zit. Een wat oudere, zo te zien ietwat scheefgegroeide man, tamelijk slordig gekleed in een open hemd en een bruine manchester broek. Met een kalend hoofd en wat rudimentair wit haar aan beide zijden. Het meest opvallende aan dit vreemde heerschap is, dat hij mij vrijwel constant met een priemende blik aankijkt.

Het is net alsof hij nadrukkelijk mijn aandacht zoekt.

¹ Nu "Plan B": tappasrestaurant op het Kasteelplein 2.

Hij drinkt gulzig uit een vrij groot glas waar - naar ik hoop - limonade in zal zitten in plaats van de okerkleurige *Chevas Regal* whisky die in een halflege fles voor hem op tafel staat! Voor elk glas dat deze vreemde gast naar binnen slobbert, kan ik een rondje bier aan de bar weggeven!

Enfin, hoewel voorlopig, het zij zo!

Ik hoor later wel waar deze snuiter vandaan komt. En mocht de gulzigheid van de onbekende een extra deuk in mijn budget slaan, dan zal ik mijn zwager er op aanspreken om een extra donatie in het plezierfonds te storten. Uiteindelijk ken ik die kerel niet, heb geen idee waarom hij hier in Breda tijdens mijn feestje aanwezig is en daarenboven, dat hij bij mijn moeder aan dezelfde tafel zit, wier buitengewoon bescheiden alcoholische escapades niet veel verder gaan dan het zeer snel achter elkaar foutloos uitspreken van "Advocaat" en "Boerenjongens".

Het is me dan ook een raadsel waarom deze grappenmaker wiens slokdarm zo te zien rechtstreeks aansluit op een containervat waarin kennelijk ruimte genoeg is voor een fles of twee *Chevas Regal*, samen met mijn directe familie hier in "Het Kasteeltje" aanwezig is!

Ik probeer het tafeltje voor een moment te negeren en raak in een druk gesprek met een ander vriendje, Dirk Dekker, die mij enthousiast vertelt dat hij zijn eerste ervaringen bij het Korps Commandotroepen achter de rug heeft en binnen een maand of zo zijn groene Commandobaret hoopt te halen.

Dan zie ik plotsklaps Appie, de eigenaar, met een grijns op zijn gezicht en een serveerplateau waarop een volle fles *Chevas* staat, richting de familietafel lopen. Nondeju! Dat wordt me toch te grijs!

Ik excuseer me bij Dirk en besluit mijn zuster te vragen wat die vreemdeling bezielt om zich hier op mijn kosten een deftig stuk in zijn kraag te drinken. Dat die idioot dit doet is nog tot daar aan toe, maar laat hij zich dan beperken tot jonge jenever in plaats van de meest luxueuze drank uit het centrum van Breda met de snelheid van het licht naar binnen te slobberen!

Bovendien ken ik die vogel helemaal niet!

Ik wurm me door de drinkende bende die aan de bar naar lucht, sterke verhalen en alcoholische versnaperingen staat te happen en schiet mijn zuster aan: 'Jolanda, wie is die kerel die bij jullie aan het tafeltje zit? Ik heb hem nog nooit gezien. Wie heeft hem eigenlijk uitgenodigd? Of is dat de een of andere zwerver die denkt zich op mijn kosten te kunnen bezatten?'

Mijn zuster schiet in de lach. 'Nee, hoor, die man is een kennis van Arnold. Hij heeft zichzelf weliswaar uitgenodigd en belde mij afgelopen week op om te vragen of hij eventueel bij jouw promotiefeestje aanwezig kon zijn. Ik zag geen reden om dat verzoek te weigeren en we hebben hem netjes in de trein mee naar Breda gevoerd. Hij was een jaar geleden samen met zijn echtgenote bij ons op bezoek en leek erg geïnteresseerd in jou, nadat hij jouw foto bij ons in de boekenkast had gezien. Niet direct hij zelf, maar meer zijn vrouw die minstens een half uur met jouw foto in haar handen heeft gezeten.

Vraag me in godsnaam niet waarom!'

'Maar Jolanda, hoe komt het dat een wildvreemde op de hoogte is van het feit dat ik hier vandaag mijn officiersexamen heb gedaan?

En waaróm is hij daarvoor geïnteresseerd?

Ik ben niks bijzonders en slechts één van ongeveer honderd kandidaten die jaarlijks naar de militaire "Inquisitie" worden gevoerd. Waar ken je die man dan van?'

'Zoals ik je zo-even heb verteld, is meneer Van Dijk een kennis van Arnold. Het is een zeer bekende kinderpsycholoog uit Rotterdam en heeft onder meer meegeholpen met het ontwikkelen van de CITO-toets.'

'Van de wat voor toets?' vraag ik verwonderd. 'Waar heb je het in godsnaam over?'

'Ach, je weet wel. Een toets die vaststelt welke kansen je hebt om met succes voortgezet onderwijs te volgen.'

'Lieve hemel, maar wat heeft dat met mij te maken? En waarom stelt die kerel zo'n belang in mij? Ik ben ab-so-luut niet geïnteresseerd in het volgen van voortgezet onderwijs! En zeker niet op een dag als vandaag!

Voorlopig heb ik mijn bekomst van welke vorm van onderwijs dan ook!

Of heeft die kerel alleen maar veel dorst en komt hij zich hier een beetje laven?'

'Ik vermoed dat het iets te maken heeft met zijn achtergrond als psycholoog.'

'Zijn wat, als psycholoog? Scheet, jouw uitleg wordt hoe langer hoe verwarrender.

Je neemt dus ongevraagd een zielenknijper mee naar Breda, die zegt in mij geïnteresseerd te zijn. En waarom dan allemaal?

Ik ben hier druk doende om een feestje te bouwen na vier jaar en drie maanden studie. En die kerel heeft zich zelfs nog helemaal niet voorgesteld! Wanneer hij dan zogenaamd in mij is geïnteresseerd is, dan zou hij op zijn minst zijn opwachting kunnen maken, dunkt me.

Bovendien zuipt het heerschap als een Zwitser en is hij zo te zien aan zijn tweede fles whisky bezig. Dat kan bruintje werkelijk niet trekken, dit soort gasten met een méér dan droge lever!

Ik heb maar een bescheiden budget. Dus wanneer snuitje zich niet binnen vijf minuten voorstelt en overschakelt op jenever, dan zet ik dat baasje bij het grof vuil, of laat Appie de brandspuit op hem richten!

Doe me dus een lol en laat het niet zo ver komen, Jolanda!'

'Dat de man stevig drinkt was me al bekend, lieve broer. Maar hij betaalt zelf voor zijn consumpties en laat niets op jouw rekening schrijven!'

Ik haal opgelucht adem!

'Vooruit dan maar, dat klinkt in elk geval weer een stuk positiever. Maar laat hij zich wel voorstellen, want het bevalt me van geen kanten dat een vreemde zich aan ons, of liever gezegd aan mij opdringt en dan ook nog niet het fatsoen heeft om zichzelf te introduceren. We zijn op een dag als vandaan wel niet helemaal etiquette-gevoelig, maar een béétje manieren is toch niet al te veel gevraagd, is het niet?' Ik wil me nét omdraaien om weer naar mijn vrienden te gaan wanneer de vreemdeling plotseling opstaat en me stopt. 'Oh, neem me niet kwalijk meneer! Of moet ik al luitenant zeggen?' zegt de kerel, terwijl hij met een niet al te schone zakdoek zijn voorhoofd afdroogt. 'Ik hoorde zojuist dat u zich afvraagt waarom ik me hier bij uw gezelschap heb aangesloten. Sta me toe mezelf even voor te stellen. Mijn naam is Van Dijk. Ik ben een collega en vriend van Arnold, uw zwager. U kent mij niet, maar ik u des te beter,' grapt hij.

De man stopt plotseling met grinniken, kijkt mij strak aan en komt een beetje dichterbij terwijl hij mijn elleboog stevig vastpakt, en stelt mij de vraag die later vérstrekkende gevolgen zal blijken te hebben!

'Wat ik u vragen wilde, jongeman: Hebt u nog veel last van die steek in uw linkerzij?

En hoe is het met uw been?’

Ik ruik zwak de lucht van de geconsumeerde whisky, maar kijk ondanks dat in een paar waakzame en intelligente ogen. Mijn mond valt open en ik besef dat de uitdrukking op mijn gezicht nu niet direct een buitengewoon verstandige is.

Wat bazelt die kerel nou, denk ik, Wát voor steek? En wát is er met mijn been? Zou hij nú al een stuk in zijn fiets hebben?

Ik besluit om voorlopig nog maar even de getrainde gastheer te spelen.

‘MeneerVan Dijk, zegt u? Ik ben blij dat ik op de valreep nog even kennis met u kan maken. Hoewel het feest bijna op zijn einde loopt en u toch al een uur of twee in ons gezelschap vertoeft.

Maar wat bedoelt u in hemelsnaam als u vraagt of ik nog last heb van een steek in mijn linkerzijde? En wat zou er mis zijn met mijn been?

U spreekt in raadselen, meneer! En dat is nog voorzichtig uitgedrukt!

U moet zich vergissen, nietwaar? U houdt mij vermoedelijk voor iemand anders’, zeg ik een beetje aangebrand en zondermeer onvriendelijker dan ik eigenlijk van plan was.

‘Ik heb niets aan mijn linkerzijde en heb de afgelopen drieëntwintig jaar geen steek opgelopen, anders dan van de zon. En met mijn rechterbeen, samen met de linker, heb ik de Vierdaagse gelopen en een Kennedymars, dus dat zit wel snor. En waardoor zou ik dan die steek hebben opgelopen? Een steek?

Dat klinkt alsof ik tegen iemand of iets aangelopen ben met een scherp voorwerp.

En wanneer dit zo zou zijn, zou ik mij dat dan toch moeten herinneren?

Nogmaals, ik ben bang dat u mij abusievelijk voor een ander houdt!’

‘Neen hoor, luitenant!’ lacht de man. ‘Ik begrijp uw verbazing, maar ik ben er vast en zeker van overtuigd dat ik de juiste man voor me heb.

Wanneer u tijd hebt, zal ik u proberen het uit te leggen. Laten we even gaan zitten dan babbelen we er even over!’

‘Babbelen? Even zitten? Meneer van Dijk, kijk eens voorzichtig om u heen’. Ik pak de man bij zijn elleboog en draai hem een kwart slag rond zodat hij het pratende en drinkende gezelschap goed kan zien.

‘Zo, nu kunt u zich met een beetje fantasie gemakkelijk voorstellen dat “even babbelen” vandaag een tik-kel-tje ongelegen komt.

Ik ben hier om mijn slagen te vieren en dan staat mijn hoofd vanavond niet direct naar een gesprek onder vier ogen met een volslagen vreemde.

Met alle respect overigens, ik ken u niet, heb geen idee waaróver u met mij wilt spreken en nogmaals, ik ben op dit moment doende om met mijn familie, vrienden en bekenden een borreltje te drinken. Begrijpt u?

Een borreltje! Dat wil zeggen dat mijn behoefte aan het voeren van diep-gaande gesprekken met elk glas beduidend kleiner wordt. Ik ben nu al een uur of twee bezig hier en heb intussen grote moeite om zinnen langer dan vijf woorden zonder problemen aan te horen.

Wanneer u er absoluut op staat, kunnen we morgen of overmorgen dit gesprek elders voortzetten. Maar nu is dat, voorzichtig gezegd, moeilijk!

En ook niet direct gewenst! Ik hoop dat u daar begrip voor kunt opbrengen’.

Van Dijk kijkt me een beetje onthutst aan en ziet er lichtjes teleurgesteld uit vanwege mijn weigering om “even kort te babbelen”.

Ik krijg een beetje medelijden met deze wildvreemde kerel die er blijkbaar op

gerekend had om mij ter plekke voor kortere of langere tijd “even” bezig te houden.

‘Laat me om het goed te maken, in de stille hoop dat ik u niet al te zeer frustreer, uw glas nog eens vullen, meneer... Ik ben uw naam alweer kwijt.’

‘Van Dijk. Niet al te moeilijk, nietwaar? Dat zou overigens prachtig zijn, want ik blijf het hele weekeinde in Breda om een paar kennissen te ontmoeten.

Mogelijk kunnen we elkaar morgen treffen? Wat dacht u van café “de Vrachtwagen” op de Havermarkt? Laten we zeggen zo rond een uur of twaalf?

Ik neem aan dat u tegen die tijd wel weer een beetje opgedroogd bent?’

Ik kijk de man verbaasd aan en weet niet goed of hij met die vrij beledigende opmerking ruzie wil gaan zoeken, doch de man kijkt mij met fel lichtblauwe ogen zo te zien vol genegenheid aan. Neen, die meent het werkelijk!

‘Prima, afgesproken! Jawel, ik ken dat café. Daar komt niet direct het soort clientèle waarbij ik me thuis voel, maar alleh, vooruit! Ik maak een uurtje vrij en zie u morgen om twaalf uur in de “Vrachtwagen”!

En niet “tegen een uur of twaalf”, maar om precies twaalf uur. Ik hoop dat u op tijd komt, want om zeven minuten over twaalf ben ik weer vertrokken.

Ik ben daar nu eenmaal wat ouderwets in.

En niet alleen daarin! Stiptheid zit nu eenmaal een beetje in mijn genen!’

Ik ben juist van plan om me opnieuw bij mijn kameraden te voegen, wanneer de vraag van deze vreemde heer Van Dijk plotseling met stukjes en beetjes in mijn oren begint te echoën! Wat vroeg die kerel ook al weer?

Hebt u nog last gehad van die steek in uw linkerzijde?

Mijn zijde! En nog wel mijn linkerzijde!

En mijn been? Plotseling is het alsof iemand in een donkere kamer het gordijn opentrekt en ik pardoes in het felle zonlicht sta!

Verdomd! Dat ongelukje van meer dan een jaar terug!

Dat stomme voorval tijdens de zomer!

Alle herinneringen aan die bewuste middag komen plotsklaps weer boven.

De “Chinese Muur”

Het is een warme middag in juni en we hebben op het eerste uur na de lunch “PT”.² De twee uren zijn gevuld met het nemen van de hindernisbaan, waarbij ik een opmerkelijk ongelukje heb. En dat is nog voorzichtig uitgedrukt!

Niet het ongeluk op zich, maar wat er vlak na gebeurt!

Ik glij uit tijdens het beklimmen van de “de Chinese Muur”,³ kwak naar beneden, en sla op vrij pijnlijke wijze met mijn hoofd tegen de houten stelling!

² *Physical Training*, voor eenvoudige stervelingen, zoals de schrijver; “militaire sport”.

³ Een vier meter hoge, steile, met klimtouwen uitgevoerde hindernis.

Niets bijzonders en de kans op dit soort kleine ongemakken bestaat nu eenmaal wanneer je voor een min of meer fysiek beroep kiest! Net zoals een glazenier zijn handen weleens openhaalt of een timmerman zijn duim raakt in plaats van de kop van de spijker!

Ik raak door die val bijna van de kaart, doch het vreemde is, dat direct na die dreun er bovendien allerlei flitsen door het beeld vliegen, die met de werkelijkheid hoegenaamd niets te maken hebben. Ik had in mijn jeugd een ouderwetse zogenaamde “toverlantaarn” waarvan de lampfitting een beetje los zat. Daardoor knipperde dat gekke ding vaak tijdens een voorstelling wanneer er op de muur weer het sprookje van de “Baron van Münchhausen” werd geprojecteerd!

Wel, dat verschijnsel doet zich nu ook voor!

Ik krijg plotseling flikkerende beelden te zien van bomen, bossen, uitgestrekte velden met wuivende korenhalmen! Op de stormbaan!

Nu groeit daar van alles en nog wat, maar met zekerheid geen koren! Het griezelige is dat ik zelfs dingen begin te ruiken en te horen, die niets met de werkelijkheid te maken hebben!

Ik begin een sterke en penetrante lucht te ruiken van verbrand cordiet, zweet, leervet en het meest vreemd van al, van uitwasemende paardenlijven!

Een lucht die me in toenemende mate bijna de adem beneemt!

En naast die geuren en die beelden hoor ik plotseling overal lawaai!

Luide explosies, hinnikende paarden, rondrennende mannen!

Ik hoor mannen schreeuwen, huilen en kermen alsof er veel van die mannen rondom mij gewond zijn geraakt!

De beelden en geluiden komen en gaan, zoals bij de haperende toverlantaarn!

Het is simpelweg een bizarre ervaring!

Ik kijk om me heen en zie dat ik deel uitmaak van een groep mannen, gekleed in eenvoudige burgerkleding, die allen bewapend zijn en dwars over hun schouder zware bandelieren met munitie hebben.

Al die mannen hebben zich, net als ik zelf, zo goed mogelijk in gegraven opstellingen en achter verhogingen verscholen en schieten onophoudelijk op een grote groep cavaleristen die in een woeste charge deze richting uit komt!

De cavaleristen zijn gekleed in ouderwetse, halflange khaki jassen en dragen zwarte leren helmen. Doch het meest benauwend is, dat die op ons aanstormende ruiters bewapend zijn met een lange lans, met aan het eind kleine gekleurde vlaggetjes!

Eén ding staat als een paal boven water!

De groep waar ik deel van uitmaak is v r in de minderheid en heeft geen schijn van kans tegen de aanstormende cavalerie. Dan zie ik plotseling  n van die ruiters mijn kant uit komen. Mijn wapen hapert en w t ik ook probeer, ik krijg de afsluiter niet meer los. De ruiter komt met grote snelheid nader, luid brullend van enthousiasme! Hij heeft mij kennelijk als doel gekozen!

Ik wil als laatste mogelijkheid mijn wapen als knots gebruiken om het gevaar af te weren. Doch ik ben te laat!

Veel te laat, en voordat ik het weet voel ik een verschrikkelijke pijn in mijn linkerzij! Ik val achterover en word als het ware aan de grond gespietst! Bovendien voel ik een felle pijn in mijn rechterbeen. Alsof ik daar ook door een scherp voorwerp ben geraakt.

De pijn is ongelofelijk en nauwelijks te verdragen! Ik wil schreeuwen, maar er komt

geen geluid uit mijn mond!

Doch dan stopt de haperende “projector”, het beeld valt uit en ben ik weer terug op de stormbaan terwijl ik op de grond lig en mijn kameraden met bezorgde gezichten om me heen staan!

Ook de pijn in mijn zijde is weg! Wat overblijft, is een hamerend gevoel in mijn kop die onzacht met het hout van de hindernis in aanraking is gekomen. Bovendien doet mijn been verdomde zeer.

Het is volstrekt onduidelijk wat er met mij is gebeurt!

Wat is dat toch geweest? Wat deed ik daar?

Wie was die groep waar ik deel van uitmaakte?

Wie waren die in khaki militaire jassen geklede ruiters?

En waar was dat korenveld waar zich het drama afspeelde?

En, de voornaamste vraag; wat heb *ik* daar in godsnaam mee te maken?

Ik hoor intussen mijn kameraden in de verte discussiëren, doch het is alsof beeld en geluid niet synchroon lopen! Ik zie de verontruste gezichten van Rein Harting, Dirk Dekker, Charley Brantz en Axel Rosendahl-Huber die over mij heen gebogen staan en me zorgelijk aankijken! Vier van mijn beste maatjes!

Ik hoor dat Rein de leiding neemt en een *stretcher* in elkaar laat steken van twee oefenkarabijnen en een extra overall!

‘Direct naar de MGD⁴, mars, mars,’ klinkt het luid!

Mijn hoofd gloeit van de pijn wanneer ik al hobbelend en hotsend op de primitieve draagbaar van de stormbaan wordt afgevoerd, maar de vier ad-hoc brancardiers hebben weinig consideratie met mijn protesten over de onzachte behandeling en lopen zo snel als ze kunnen naar de MGD.

Daar word ik direct uitgebreid onderzocht door de dienstdoende arts!

Resultaat: geen bijzonderheden!

Geen zichtbare beschadiging van mijn schedel, behalve wat onbeduidende schaafwond en een lichte zwelling boven mijn linkeroog.

Geen hersenschudding (‘Want wat er niet is, Jonker, kan ook niet schudden’, zo vertelt de dienstdoende luitenant-arts mij geruststellend!)

‘Dus: Geen paniek! Niets ernstigs aan de hand!’

De arts besluit mij echter voor alle zekerheid direct in het Ignatiusziekenhuis in Breda te laten onderzoeken!

Ik ben diezelfde middag nog per ambulance naar dat ziekenhuis gebracht en door twee artsen onderzocht.

Ook daar wordt opnieuw dezelfde diagnose gesteld: Geen bijzonderheden!

Geen noemenswaardige beschadigingen!

Geen hersenschudding! En je been mankeert niets!

Toen ik bij de arts verklaar dat ik een stekende pijn in mijn linkerzij heb, direct na mijn val, wordt daar meteen naar gekeken, maar na een grondige inspectie vertelt de arts, dat ik hoogstwaarschijnlijk alleen maar een spiertje had verrekt! Ergo: Niets aan de hand!

‘Je moet niet zo mauwen, vent! Al die paniek voor niets. Ben jij nou een militair?’

⁴ Militair Geneeskundige Dienst; op het laagste niveau, de militaire evenknie van de civiele “groepspraktijk”.

kreeg ik mee van de dienstdoende verpleger die zo te horen een foutieve beroepskeuze heeft gemaakt of zoals vaker in Breda gebeurde, een doorgaans op afgunst gebaseerde, hekel had aan KMA-militairen.

Natuurlijk kan ik hem niet vertellen dat ik, als gevolg van dat ongeluk, onverklaarbare beelden heb gezien en een bijna absurde ervaring heb gehad.

De kans is niet ondenkbaar dat ik dan direct onder een spanlaken zou worden afgevoerd. En om mezelf na al die commotie niet verder belachelijk te maken, heb ik toen mijn mond maar gehouden en voor mezelf besloten dat ik het me hoogstwaarschijnlijk allemaal ingebeeld had.

Lkol inf. baron van
Hogendorp

Overigens deed die situatie veel denken aan een herbeleving van één van de boeken die ik de avond daarvoor had gelezen. Voor mijn eindopdracht "Strategie en krijgsgeschiedenis" van "Bums Dwarsgebakken"⁵ had ik een vrij diepgaande studie moeten maken over het ontstaan en het verloop van de twee Boerenoorlogen die aan het begin van de eeuw in het huidige Zuid Afrika werden uitgevochten. Eén van die boeken die ik als achtergrondmuziek heb gelezen; *Good Bye, Dolly Grey*,⁶ interesseerde mij dermate, dat ik in de afgelopen week opnieuw aan die nogal dikke pil was begonnen. En juist gisteravond had ik tot vrij diep in de nacht zes

hoofdstukken verslonden over het verloop van de Tweede Vrijheidsoorlog⁷!

Doch boeken verslinden is één ding, en met de nodige fantasie tijdens het lezen je in te leven in de inhoud van het boek, is een tweede.

Doch om het avontuur de volgende dag - god betere het - opnieuw te beleven, is uiteraard iets anders!

Dat is me toch al te dol!

Tóch denk ik dat die vreemde ervaringen vlak na mijn val, hoogstwaarschijnlijk iets met het lezen van dat boek hebben te maken.

"Hoogstwaarschijnlijk" en "iets", maar dat zijn slechts vage en uiterst subjectieve begrippen. Ik wil nog enige uitleg opbrengen voor mijn mogelijk op hol geslagen fantasie, maar heb grote twijfels hoe dan die stank en die geluiden te verklaren zijn. Laat staan die afschuwelijk pijnlijke ervaring!

Ik kan weliswaar een spannend boek lezen en me volledig in het verhaal inleven, maar heb daarbij nog nooit gemerkt dat ik naast het verbeelden van een tekst ook kan ruiken en horen, en nog veel opmerkelijker, kan voelen wat de schrijver in zijn boek bedenkt!

Doch dat hele voorval van vorig jaar heb ik al vrijwel vergeten!

⁵ De bijnaam van de docent Strategie en Krijgsgeschiedenis, de Luitenant kolonel der Limburgse Jagers Baron van Hogendorp.

⁶ *Good Bye, Dolly Grey* door Rayne Kruger.

⁷ Tweede Vrijheidsoorlog, of beter bekend onder de naam „Tweede Boerenoorlog“: Groot Brittannië versus de Boeren van Transvaal en Oranje Vrijstaat van 1899 tot 1902.

Totdat ik zojuist met een volslagen vreemde sta te praten, die me op de man af vraagt of ik nog last heb van die steek in mijn linkerzijde!

Een steek! In mijn linkerzijde!

En wat er mis is met mijn been? Niet alleen omschrijft die mij volledig onbekende gast zeer concreet, dat ik met een scherp voorwerp in mijn zij was gestoken! Hij vertelt ook nog eens een keer precies, dat ik aan mijn linkerzijde zou zijn geraakt!

Wat kan die kerel nu van mijn ongelukje en gevolgen van meer dan een jaar geleden afweten? Dat bestaat toch überhaupt niet?

Mijn plezier in het feest dreigt grotendeels te worden vergald. Want de hele beleving van die onverklaarbare gebeurtenis komt begrijpelijkerwijs opnieuw boven!

Niet alleen de herinnering aan de pijn, doch vooral de vreemde en onverklaarbare beelden, geluiden, explosies en de stank die ik tijdens die korte bewusteloosheid heb ervaren en waar ik uit een soort schaamte verder met niemand over heb gesproken.

Ja hoor! Victor in gevecht! Met een groep cavaleristen!

“Je zal nog wel zat geweest zijn, snuitje!” zou hoogstwaarschijnlijk de begrijpelijke reactie zijn van mijn vrienden.

Ik sta in dubio. Wat te doen?

Doorgaan met feesten?

Of die man direct laten uitleggen hoe hij op die vraag is gekomen?

Doch dan zal ik hem moeten informeren over wat er vorig jaar is gebeurd!

En moet ik hem dan ook vertellen over die aanstormende paarden, en die in khaki uniformjassen geklede cavaleristen! Over die drukgolven van explosies, het geschreeuw en gekerm van mensen in nood!

Over de cavalerist die mij met zijn lans aan de grond spietste!

En daar staat mijn hoofd eigenlijk niet naar op dit moment!

Ik besluit dat ik hem het morgen in “De Vrachtwagen” zal vragen.

En niet nu, want ik zie al een paar jaargenoten bij elkaar staan, die blijkbaar de nodige sterke verhalen aan het vertellen zijn, waarin ik kennelijk een rolletje speel, want de vier mannen kijken mij vol verwachting breed grijnzend aan!

Het zijn mijn artilleriejaargenoten: Theo van Liempt, Henk Vliem, Bert Oomen (Ooms), Edo Elstak en Jack Vlaming die zonder enige twijfel wel weer een sappig verhaal aan het verzinnen zijn over anekdotes die zich hebben afgespeeld tijdens mijn ruim vierjarige verblijf op “Kilacadmon”.⁸

Ik zet het hele verhaal van Van Dijk met moeite van me af en loop richting die grijnzende leugenaars. Ik heb dringend behoefte aan afleiding!

En dat is met de aanwezigheid van één van mijn beste vrienden, Rob van de Werken, die met twee glaasjes “grafkoude” oude jenever op me af komt, niet al te moeilijk.

⁸ Kilacadmon: bijnaam voor de KMA in Breda. Het woord is samengesteld met letters uit: Koninklijke Militaire Academie.

Hoofdstuk 2

Het gesprek

Ik heb een méér dan barstende koppijn, wanneer ik vanaf het Prins Bernard paviljoen waarin mijn kamer zich bevindt, door de Catharinastraat richting Havermarkt loop. Ik ben gisterenavond een beetje te lang doorgedaan met feestvieren en heb me bezondigd aan een veel te grote portie “stimulans”.

Dat had mede te maken met het feit dat ik de korte conversatie met die zielenknijper Van Dijk niet uit mijn hoofd kon zetten, hoe veel bier ik ook naar binnen leebberde!

Het feestje op zich was zonder meer een succes, dat is wel zeker! Ik kan me nog herinneren dat ik Jan Kroes en Thom Oosterom gearmd “het Kasteeltje” uit zag laveren, onderwijl de bekende cadettenschlager zingend: “Aan de oevers van de Vliet.....”, terwijl Dirk aan mijn moeder op een zeer laat uur demonstreerde hoe hij in Roosendaal op het KCT⁹ een steile hindernis met één sprong kon nemen.

Voor die denkbeeldige hindernis had Dirk de tapkast uitgezocht. Appie, de eigenaar, is al het nodige gewend van zijn belangrijkste clientèle, en stak ook geen vinger uit toen Dirk tijdens die demonstratie tamelijk onzacht over de tapkranen struikelde en met een smak op zijn rug achter de bar terecht kwam, waar hij overigens in gezelschap was van Peter van der Meij die wat verder ernaast al een uurtje eerder “in volledige dekking” was gegaan en zich niet verroerde.

Meneer van Dijk is weliswaar de hele avond gebleven en had een schaarse, steeds kleiner wordende kring van min of meer nuchtere jaargenoten om zich verzameld om ze de theorie uit te leggen van het begrip “wederopstanding” en wat dit begrip voor de meeste godsdiensten betekent.

Mijn God, dacht ik! Wederopstanding!

Reïncarnatie! Tijdens een feestje na vier jaar studie!

Ik heb even kort staan luisteren naar Van Dijk die ondanks een indrukwekkende hoeveelheid *Chevas*, toch uitstekend in staat bleek om zijn, naar mijn mening, bloedsaaië onderwerp met vuur en verve aan de man te brengen.

Edoch! De hele avond bleef de kwestie door mijn hoofd spoken van Van Dijks vraag over de pijn in mijn linkerkant!

Nog steeds loop ik met vraagtekentjes tussen mijn oren over wat de man daar straks over zal gaan vertellen! Hoewel, dat neem ik maar aan, want in een ander onderwerp ben ik nauwelijks geïnteresseerd! En dat zal ik hem direct duidelijk proberen te maken!

En ik ben zeker niet geïnteresseerd in een conversatie over begrippen zoals “wederopstanding” of andere grappenmakerij! Kom, schei eens even uit!

We zijn hier toch in Brabant en niet in Mongolië?

Daar staat mijn nog steeds lichtelijk benevelde hoofd in het geheel niet naar. Ik zal Van Dijk meteen waarschuwen dat ik vanmiddag niet op een lezing over zijn hobby zit te wachten!

Het dreigt intussen een mooie zomerse zaterdag te worden. Ongenadig bakt de zon de dakpannen van de huizen in het oude centrum van Breda.

⁹ Korps Commando Troepen resp. hun kazerne/opleidingscentrum.

De paar duidelijk niet-tropische mussen hebben collectief verkoeling gezocht in de fontein op het plein van de Havermarkt.

Ik heb snel ontbeten op het KMA-kasteel en ben daarna de schade van mijn promotiefeestje gaan betalen bij mijn stamkroeg.

Toch nog voor alle zekerheid snel gecontroleerd of Van Dijk wel degelijk zelf voor zijn sloot “Chevas-godendrank” heeft betaald, anders zou ik hem daar tijdens of nog liever vóór ons gesprek eventjes tactvol, doch nadrukkelijk op hebben gewezen.

De rekening viel echter erg mee. Ik denk zelfs dat Van Dijk door zijn urenlange verhandeling over het esoterische onderwerp, een hoop gasten van de tap heeft weten af te houden. De uiteindelijke schade bleef gelukkig volledig binnen de door mij gemaakte begroting!

Café de Vrachtwagen

Het is werkelijk een stralende dag!

Geen verplichtingen, want dit is mijn laatste vrije weekeinde en morgenavond zal ik met de trein naar Ede vertrekken om mij daar vóór maandagmorgen tien uur in de Johan Willem Frisokazerne als verse artillerieofficier te melden bij mijn nieuwe commandant!

Ik heb eigenlijk alleen spijt als haren op mijn hoofd dat ik met Van Dijk heb ingestemd voor een ontmoeting in “De

Vrachtwagen”. Waarom nondeju daar?

Van alle door mij zeer frequent bezochte kroegen op de Havermarkt in de afgelopen vier jaar was: “De Vrachtwagen” in mijn ogen altijd een wat buitenissige lokaliteit. Het brede publiek dat daar kwam, bestond over het algemeen uit allerlei randdebielen die zich voornamelijk druk maakten over de hoogte van hun uitkering of het uitwisselen van adressen voor een portie “Nederwiet”.

Enfin, hoe dan ook, het café is één van de oudste en bekendste stamminees¹⁰ in het centrum van Breda. Met dit prachtige weer kunnen we ons gesprek buiten op het terras voortzetten en hoef ik niet tegen allerlei langharige alternatievelingen aan te kijken.

Wanneer ik de Havermarkt op loop, zie ik mijn gast al zitten. Met uitgestrekte benen en een grote zonnebril op, zit hij te genieten van de zon, van de wereld en zo te zien, vooral van zichzelf.

‘Goedemorgen, meneer van Dijk! U bent keurig op tijd! Mijn complimenten!’

Van Dijk staat op, schudt mij hartelijk de hand en roept een ober om een bestelling op te nemen. De ober, een ietwat scheefgegroeide, platvoetige vijftigjarige, komt nadrukkelijk ongeïnteresseerd naderbij. Ik ken hem als “Alfons”, een man die met weinig succes in vele kroegen op de Havermarkt als ober heeft gewerkt.

‘Stiptheid is geen eigenschap die alleen aan militairen is voorbehouden, luitenant Remouchamps.’

¹⁰ Oudste café in de binnenstad van Breda, sedert 1822 (toen Hotel-Café)

'Zegt u maar gewoon Victor, meneer van Dijk. Ik word pas over drie weken beëdigd, direct wanneer we terug zijn van de komende oefening in Duitsland!

'Uw consumpties zijn vandaag voor mijn rekening, Victor,' glimlacht Van Dijk, en wendt zich tot de wachtende ober. 'Voor mij een *Chevas Regal*, en voor u?'

Ik bestel een biertje. De ober staart Van Dijk wat wezenloos aan.

'Wat bedoellu met "sjivasriegal", meneer?'

'Kunde gij da drinkuh?' vraagt Alfons met een verbaasde blik op zijn gezicht.

Mijn tenen gaan subiet krom in mijn schoenen staan.

Ik zucht en begin van plaatsvervangende schaamte bijna te blozen.

'U kunt beter een krat bier bestellen, meneer Van Dijk. Dat begrijpt hij nog nét en zal dus vermoedelijk wel lukken. Van *Chevas Regal* hebben ze in deze kroeg nog nooit gehoord. Hebben jullie eigenlijk wel whisky?' vraag ik Alfons.

Alfons knikt verheugd. 'Jawel, maar dan moet ik de fles openmaken. Whisky wordt hier niet zo veel gedronken.'

'Het zou er toch ééns van hebben moeten komen, nietwaar, Alfons? Je kunt nu eenmaal geen "buitenlanders" naar je kroeg lokken, en daar bedoel ik mensen mee van buiten Breda-centrum, wanneer je alleen maar *Breda-bier*, *Drie Hoefijzers*, "*Boerenjongens*" van meneer Bols en "*Ouwe Klare*" van meneer Pieter Coert Bokma verkoopt,' grinnik ik.

Alfons snuift verontwaardigd en druipt mopperend af.

Het klinkt zoiets als "*vuilenopschepper*"...

'Dat was gisteren een spetterend feestje, Victor! Ik kreeg uit de gesprekken met jouw vrienden echter de indruk dat jij de enige geslaagde was gisteren en dat de meeste van jouw jaargenoten al drie maanden geleden een soortgelijk feestje hebben gevierd.'

Ik leg uit dat ik drie maanden meer nodig had voor mijn eindopdracht, omdat de kwaliteit van het oorspronkelijke werk aan alle kanten rammelde.

Alfons komt intussen met de bestelling en heeft de whisky van Van Dijk in een enorm wijnglas gegoten, waar normaliter rode wijn in wordt geserveerd. Ik wil Alfons op zijn fout wijzen, maar Van Dijk legt sussend zijn hand op mijn arm.

'Laat maar zitten! Het spaart die man een extra loopje naar het terras bij een volgende bestelling. Bovendien, wanneer hij me voor die bel drie gulden vijftig rekent, zoals op de prijslijst staat, dan ben ik hier de komende vier uur niet meer weg te slaan!' lacht hij.

We proosten elkaar toe. 'Nu, meneer Van Dijk. Laat ik maar direct met de deur in huis vallen! Ik ben blij dat u het naar uw zin heeft gehad, maar dat terzijde. Mijn hamvraag is dat u me gisteravond verschrikkelijk nieuwsgierig hebt gemaakt met uw vraag over een zogenaamde steek in mijn zij.

Wat bedoelde u daarmee? Aanvankelijk ging uw vraag helemaal langs mij heen, maar even later herinnerde ik me dat ik inderdaad iets vreemds heb beleefd, waarbij ik tijdens een ongelukje een buitengewoon gemene pijn in de linkerkant van mijn borst kreeg. Natuurlijk was dat geen steekwond, maar het resultaat van uitglijden op een van de hindernissen op onze stormbaan, hier op het Kasteelterrein in Breda. Dit was slechts één gedeelte van mijn ervaring! Maar straks meer daarover!

En bovendien gebeurde het meer dan een jaar geleden! Wat me echter het meest

verbaast, hoe komt u in hemelsnaam bij een dergelijke vraag?

Ik heb van mijn zuster begrepen dat u er op stond om mee te gaan naar Breda en dit feestje bij te wonen, hoewel ik me absoluut niet kan indenken wat u zich van mijn kleine *party* had voorgesteld.'

Van Dijk grinnikt en steekt een sigaret op. Hij negeert mijn verzoek me als Victor te tutoyeren: 'Dat snap ik, en ik heb volledig begrip voor die vraag. Ik was gewoon bloednieuwsgierig om je een keer in levende lijve te ontmoeten.'

Wat gaan we nou krijgen? denk ik.

Meneer is "bloednieuwsgierig"?

En wat bedoelt hij in hemelsnaam met "in levende lijve"?

Een beetje overtrokken! En dat is nog voorzichtig uitgedrukt!

Ik besluit echter om het gesprek niet direct al te laten derailleren, want mijn nieuwsgierigheid is groter dan mijn langzaam opkomende ergernis.

'Hoe bedoelt u "in levende lijve", meneer Van Dijk? Hebt u mij dan ooit anderszins ontmoet?

Ik ben niet direct een veelgevraagde gast voor radio en TV, kom nauwelijks in het Feyenoordstadion en veel waardevolle literatuur¹¹ heb ik tot nu toe niet geproduceerd. En, dat prikkelt mijn fantasie het meest, waarom bent u zo "bloednieuwsgierig", zoals u dat zelf formuleert, naar het wel en wee van een volstrekt onbekende?'

Van Dijk inhaleert en blaast de rook van zijn sigaret door zijn neusgaten uit.

'Uw kwalificatie over die "volstrekt onbekende" is nog maar de vraag. Dat zal ik zo direct proberen uit te leggen. Laat ik allereerst beginnen te vertellen wat ik zoal voor de kost doe. Dan zal een en ander zo wel duidelijk worden.'

Hup, daar gaan we weer, denk ik.

Dat wordt een uiteenzetting van minstens een half uur.

Laat ik daar maar direct een stokje voor steken!

'Het spijt me dat ik u nu al in de rede val, meneer Van Dijk, maar ik heb van mijn zuster al wat achtergrondinformatie gekregen over uw dagelijkse reilen en zeilen. Ik weet dat u een gespecialiseerde psycholoog bent, die naam heeft gemaakt op het gebied van jeugdzorg. Een man met de nodige serieuze psychologische boeken op zijn naam. Ik hoorde, zelfs meer dan veertig!

Waar ik dan echter geen moer van begrijp, is dat u niet erg - *excusez le mot* - professioneel aan het glibberen bent op het gebied van de parapsychologie, zoals mijn zuster vertelde, en waarover tijdens onze colleges psychologie van professor Van Doorn op een nogal laatdunkende manier is gedoceerd.

Het begrip "parapsychologie" is niet alleen volgens onze docent, maar voor vrijwel de hele gemeenschap van professionele deskundigen nauwelijks grijpbaar en staat open voor duizend en één warrige, zogenaamde "hocus pocus" benaderingen. En ik ben het daar, spijtig genoeg voor u, in principe mee eens!'

Van Dijk schiet in de lach en drukt zijn sigaret uit.

'Laten we even rustig van voren af aan beginnen. En vergeet dat "hebben van een uitgesproken mening" voor een moment.

Laten we eerst eens stap voor stap beter met elkaar kennismaken.

¹¹ Een periode waar, met het schrijven van dit werkje, natuurlijk subiet een eind is gekomen.

Je hebt de afgelopen drie jaar de nodige colleges psychologie en wijsbegeerte gevolgd en bent dus in grote lijnen een beetje op de hoogte van wat er zich in de wereld van de psychologie afspeelt, nietwaar?’

‘Daarbij doelt u hoogstwaarschijnlijk op de controverse tussen een grote groep psychologen en een zeer kleine minderheid die op het gebied van de parapsychologie werkzaam is? In grote lijnen wel, meneer Van Dijk, maar ik moet er oprecht bij vertellen dat ik nogal wat colleges gemist heb, veelal uit desinteresse. Dus wanneer u hier begint met het geven van een lezing over dát deel van uw vakgebied, dan moet ik u waarschuwen dat ik snel de neiging heb om af te haken. Waar ik echter wél graag met u over wil praten is over die vraag van u of ik nog last heb van die zogenaamde steekwond in mijn linkerzijde.

Een steekwond, nota bene! Ik heb u al verteld dat ik, zo lang ik me kan herinneren, nog nooit een steekwond heb opgelopen. En ik heb mijn benen eens goed vergeleken, maar zie geen verschil.

Dat staat als een paal boven water.

Het vreemde is echter wel, dat ik meer dan een jaar geleden, zoals gezegd op de stormbaan hier in Breda, zoals ik u al verteld heb, na die val van dat klimbord een volstrekt onverklaarbare ervaring had, waarbij ik inderdaad plotseling veel last kreeg van een hevige pijn in mijn zij.

Meer concreet, aan de linkerzijde van mijn lichaam!

Bovendien had ik erge pijn in mijn rechterbeen!

Ik ben daar natuurlijk mee op ziekenrapport geweest, maar de diagnose was: een verrekte spier! Hoewel er volgens mij nauwelijks aanleiding of zelfs een mogelijkheid was om op die plaats een spier te verrekken.

En zeker niet links op mijn ribbenkast! Daar zitten niet zo veel spieren! Ik was het hele voorval al weer bijna vergeten toen u mij gisteren plotseling vroeg of ik nog last had van dat mankement. U begrijpt dat ik, nadat ik één en één had opgeteld, méér dan nieuwsgierig was, waar u die vraag op baseerde.

Van Dijk neemt een ferme slok van zijn “godendrank”.

‘Luister jongeman! Ik zal proberen het uit te leggen, maar je moet me beloven dat je me eerst laat uitspreken voordat je begint met vragen te stellen.

Hebben we een *deal*? Want op de eerste plaats vertel je me niet de hele geschiedenis!’

Ik wil opnieuw interrumperen, doch Van Dijk legt mij met een kort handgebaar het zwijgen op. ‘Even wachten! Ik zei dat je me eerst moet laten uitpraten!

Later tijdens mijn verhaal zal ik je uitleggen wat ik bedoel met “dat je me niet alles vertelt over die ervaring”!’

Ik haal mijn schouders op en laat de man doorpraten.

‘Ik zei zo-even dat we dit gesprek stap voor stap zullen gaan voeren.

Dus stap één is, zoals in elke beschaafde conversatie; de inleiding!

Zoals je weet heeft onze beroemde leermeester Sigmund Freud, de vader van de psychoanalyse, in de vorige eeuw al vastgesteld dat je met het instrument “hypnose” het innerlijk van de mens kunt bereiken en zelfs kunt beïnvloeden. Sommige mensen noemen dat innerlijk van de mens de “geest”, of zijn “onderbewustzijn”; andere meer religieus ingestelde mensen noemen het de “ziel”, hoewel alle begrippen min of meer hetzelfde betekenen.

Veel patiënten worden door de huisarts naar ons doorgestuurd, omdat de patiënt

een fysiek probleem heeft waarvan de arts echter vermoedt dat het een psychische oorzaak heeft. Het is overduidelijk geen diagnostisch vast te stellen probleem met hun lichaam, want een standaardbehandeling zoals het gebruik van medicijnen, helpt niet.

Met andere woorden, wat meer populair gezegd, de patiënt steekt niet goed in zijn vel, weet zich geen raad en blijft onoplosbare fysieke problemen houden.

Nu hanteert Freud de theorie dat problemen van vandaag een diepere oorzaak kunnen hebben, vanwege gebeurtenissen die zich in het verleden van deze patiënt hebben afgespeeld.

Ik noem maar een voorbeeld. Een kind heeft de verschrikkelijke ervaring achter de rug van seksuele intimidatie, die hij de rest van zijn leven meesleept.

Het verwerken van die ervaring kan jaren goed gaan zolang de patiënt er in slaagt het probleem min of meer te neutraliseren door het te verdrukken.

Plotseling gaat echter om de één of andere reden die herinnering uit zijn jeugd weer opspelen en begint dit zijn huidige functioneren op een negatieve manier te beïnvloeden.

De reden dat de herinnering plotseling weer manifest wordt, kan verschillend zijn: het lezen van een boek, het luisteren naar een verhaal van iemand met gelijksoortige ervaringen, het zien van een film, of een plotseling optredend fysiek trauma.

Nu is het wezenskenmerk van het gebruik van hypnose, dat de behandelaar, in dit geval de psycholoog of de psychiater, tracht om allereerst de “geest” van het lichaam te scheiden. Wanneer dat lukt, wordt gepoogd met die geest te communiceren. Dit klinkt in uw oren mogelijk een beetje fantasierijk, maar dat is het verre van.’

Ik schiet overeind, een beetje aangebrand over de wending die Van Dijk plotseling aan de conversatie geeft. Het gaat me nét iets te snel!

Hypnose! Scheiding van geest en lichaam! Communiceren met de “geest”. Jawel, zo ken ik er nog wel een paar!

‘Ho, stop, meneer van Dijk. Het spijt me dat ik u opnieuw in de rede val, maar ik moet tóch even vragen wat u dan bedoelt met “communiceren”?’

En in hoeverre kunt u vaststellen dat, zoals u het verklaart, “de geest los is geraakt van het lichaam”? Ik ben maar een eenvoudige onnozelaar, meneer van Dijk. Ik luister beleefd naar uw spannende verhaal en wat zie ik? In mijn fantasie een klein wit wolkje boven iemands hoofd verschijnen!

Net zoals die ouderwetse bidprentjes waarbij boven de een of andere heilige een duif of een zonnestraal zweeft, omgeven door een wit wolkje.

Toen ik een jaar of zes was, maakte een dergelijk bidprentje grote indruk op mij, maar ik moet eerlijk toegeven dat ik de afgelopen vier jaar ijverig heb gespeurd naar duiven of zonnestrallen boven het hoofd van mijn jaargenoten, maar ik ben een dergelijk verschijnsel nergens tegengekomen. Het enige wolkje dat ik heb kunnen waarnemen was toen Jan de Boer tijdens de foettijd¹² boven het hoofd van “stiertje”¹³ Willem Marting een pakje bakmeel oprotte om op dat hoofd

¹² Inauguratieperiode voor het cadettencorps.

¹³ „Stiertje“: bijnaam voor een aspirant-corpslid (eerste jaars cadet). Betrokkene is inmiddels als kolonel met Functioneel Leeftijds Ontslag.

zogenaamd een pannenkoek te gaan bakken.'

Van Dijk lacht hartelijk en neemt een grote slok van zijn whisky, kijkt mij vriendelijk aan terwijl hij zijn keel schraapt.

'Toch is dat bidprentje, waar jij over spreekt, niet allemaal grote kinderlijke flauwekul, jongeman. Sterker nog, het bidprentje heeft met die duif of die zonnestraal weliswaar een andere boodschap, maar het illustreert precies wat ik je probeer duidelijk te maken. Een mens bestaat uit een lichaam en een geest, die onder "normale omstandigheden" natuurlijk één geheel vormen.

Het is echter zonder meer mogelijk dat de geest zich losmaakt van het lichaam.

Denk gewoon maar eens aan een droom. Daarbij lig jij, ik bedoel jouw lichaam, in bed terwijl jouw geest allerlei avonturen beleefd. Wanneer die beleving erg sterk is, kan die worden opgeslagen in jouw onderbewustzijn en wanneer jij wakker wordt ben je in staat om jouw droom of delen daarvan te herinneren. De mate waarin is van een groot aantal factoren afhankelijk, maar zeker is dat alle informatie uit die droom in jouw hersenen is opgeslagen.

Dit verschijnsel is niets bijzonders en ieder mens heeft dat al talloze keren meegemaakt.

Wel, tijdens hypnose wordt de situatie van dromen op een kunstmatige manier nagebootst. Daarbij wordt getracht, zoals ik al zei, de geest van de patiënt van het lichaam te scheiden. Het lichaam blijft volledig in rust, maar het onderbewustzijn wordt geactiveerd.

Wanneer die situatie is bereikt, gaat de behandelaar met de geest van de patiënt communiceren. Je hebt dat verschijnsel hoogstwaarschijnlijk wel een paar keer op televisie gezien. De, laten we maar zeggen, "patiënt" zit volledig ontspannen op een stoel, of ligt op een behandeltafel, terwijl de behandelaar met de patiënt communiceert. Met zijn geest wel te verstaan!

Wanneer het om een reguliere behandelaar zoals een psycholoog gaat, moet deze door het stellen van vragen en de antwoorden die hij uit het onderbewustzijn van de patiënt trekt, proberen zich een beeld te vormen van wat er in het onderbewustzijn van de patiënt opgeslagen is.

Ik moet alle informatie die van Dijk over me heen stort, eerst eens proberen te verwerken. Het klinkt alleszins logisch wat de man vertelt en tot nu toe is wat hij zegt, redelijk acceptabel, hoewel er ook sprake kan zijn van de scheiding tussen bewustzijn en onderbewustzijn.

En van Oosterse zelfhypnose waarbij juist de lichaamsfuncties worden beïnvloed.

Doch bovendien, wat hij vertelt, is niets nieuws!

Een eenvoudige en korte uitleg van het klassieke begrip "hypnose".

So what?

Hij heeft echter tot nu toe op geen enkele manier aangegeven hoe mijn ervaring van een jaar geleden in dat verhaal van hem past. Want het ongeluk op de stormbaan kun je nauwelijks een "droom" noemen! Ik heb dat als het ware lijfelijk meegemaakt, afgezien van de semibewusteloosheid erna.

En in het bijzonder, wat er op het einde van die "droom" is gebeurd past in het geheel niet in Van Dijk's uitleg.

De geluiden, de stank en niet te vergeten de afschuwelijke pijn! Met al die seances op televisie, van mensen die onder hypnose worden gebracht, krijg je niet de indruk dat die mensen dergelijke fysieke ervaringen ondergaan. Hun

onderbewustzijn stuurt hun bewegingen waarvan ze zich later niets herinneren. Ze babbelen wat en doen allerlei psychische kunstjes, zoals zingen of het opzeggen van een gedicht, maar beleven absoluut geen dramatische ervaringen zoals ik die heb ondergaan!

‘Wanneer ik naar uw gefronste wenkbrauwen kijk, bespeur ik het nodige onbegrip, jongeman, of op zijn minst enige reserve,’ lacht Van Dijk.

‘Maar laat me eerst even doorvertellen. Dan wordt een en ander je misschien duidelijk. Tot nu toe is er geen enkele “hocus pocus” in mijn verhaal geslopen, is het niet?’

Je begrijpt dat de geest van een mens op de een of andere manier beïnvloedbaar is door krachten van buiten. In mijn laatste voorbeeld is die kracht van buiten een reguliere behandelaar die met de patiënt communiceert door het stellen van vragen.

De patiënt “zoekt” in zijn onderbewustzijn en komt al dan niet met antwoorden. Het is een beetje te vergelijken met het raadplegen van een encyclopedie. Allerlei informatie is in dat boekwerk opgeslagen en de patiënt “zoekt” naar antwoorden. In dit geval is de encyclopedie het onderbewustzijn of de “geest” van de patiënt.

De patiënt is de “zoeker” en de behandelaar, in dit geval de psycholoog, “stuurt” de zoeker door de encyclopedie door het stellen van gerichte vragen.

Tot nu toe vertel ik niets nieuws, hoop ik? Dus zo ver is alles nog enigszins begrijpelijk, neem ik aan? Of spreek ik compleet wartaal?’

Ik moet even glimlachen om de gevatte vraag en bevestig door te knikken dat ik zijn uiteenzetting kan volgen.

Plotseling wordt onze conversatie echter onderbroken door Alfons die zo trots als een pauw naast ons tafeltje is komen staan.

‘En, wat dachtegij dat we achter de bar gevonden hebben? Awel, zonne?’

Een fles “Sjievastriegáál”! Dus laat al die “boitelaanders” maar snel naar Breda in “De Vrachtwagen” komen.

Alfons is niet zo gauw voor één gat te vangen! Piet, de eigenaar, biedt u beiden een glas aan op rekening van de zaak. Met de complimenten!

‘Alfons, dit is het eerste verstandige dat je vanmiddag uitkraamt,’ antwoord ik lachend. ‘In ieder geval bedankt! En bedank ook Piet namens ons! We zullen zo het glas heffen op het eeuwige voortbestaan van deze tent. Santjes!’

Ik neem peinzend een slok bier. ‘Van wartaal is geen sprake, meneer van Dijk, maar hoe is die psycholoog in staat om gerichte vragen te stellen? Hij kan toch moeilijk in één behandeling aan de patiënt vragen om zijn hele doopceel te lichten?’

‘Dat klopt, en het is ook bijna altijd zo dat één behandeling niet volstaat. Het moeilijkste is om uit te vinden waar de schoen wringt, om het zo maar eens te zeggen. Want die slechte ervaring uit het verleden, die verantwoordelijk is voor het huidige fysieke ongemak, wordt in het onderbewustzijn als een soort zelfbescherming verdrongen.

Dat is een kunstmatige maar toch volledig natuurlijke reactie, want in het onderbewustzijn van de mens is die gebeurtenis wel degelijk opgeslagen, alleen is die ervaring naar een donker plekje in zijn archief “verhuisd”.

Ik noem hier als voorbeeld een ongewenste seksuele benadering door een familielid van een kind van een jaar of zes, is door dat kind verdrongen, maar kan

jaren later wanneer de jonge man of vrouw aan hofmakerij begint, een rampzalig gevolg hebben voor zijn of haar pogingen om een normale seksuele relatie met iemand aan te gaan.

De inmiddels volwassen man of vrouw begrijpt er niets van dat zijn aanvankelijke interesse op het "*moment suprême*" plotseling door afkeer wordt vervangen.

Tijdens een sessie door een psycholoog, waarbij hypnose als middel wordt gebruikt, komt die afschuwelijke ervaring weer naar boven. Deze ervaring wordt vervolgens na afloop van de sessie besproken en dan kan een normale verwerking van het probleem plaatsvinden.

Het spijt me, ik begin alweer te doceren.'

'Dat zal dan wel de aard van het beestje zijn, meneer van Dijk. Uw tekst en uitleg tot zover betekenen echter voor mij weinig meer dan een open deur intrappen. Uw betoog tot zover is, het spijt me, oud nieuws. Waar het mij om gaat is dat u nu hopelijk gaat vertellen hoe mijn ervaring in uw wetenschappelijke legpuzzel past.

Want waar u heen wilt, is me inderdaad nog steeds een raadsel.

En deze inleiding zal hopelijk tot een conclusie leiden, die op de een of andere manier iets met mij te maken heeft, is het niet? Al zie ik nog in de verste verte niet op welke manier ik in dit scenario pas, dat u beschrijft.

Ik heb hoegenaamd geen huwelijksproblemen, want ik ben niet getrouwd.

Mijn enige probleem met seksualiteit is dat ik het woord af en toe verkeerd spel en met stress kan ik over het algemeen goed omgaan!'

'Begrijp ik, jongeman. Ik spreek nog steeds in algemene zin.

Op uw ervaring kom ik strakjes terug! Heb geduld, nondeju!

Je ongeduld is het best te vergelijken met het gedrag van een bronstige stier in de wei!

Laten we voorlopig bij die fictieve patiënt blijven.

Tijdens die zoektocht door zijn of haar onderbewustzijn wordt die slechte ervaring zo concreet mogelijk uit het achterkamertje gehaald. Het al dan niet succesvolle resultaat is volledig afhankelijk van de bekwaamheid en de ervaring van de behandelaar.

Wanneer de vragen te algemeen zijn, "omzeilt" de patiënt in zijn onderbewustzijn het gezochte antwoord, het afweermechanisme blijft intact, en de vraag wordt dus niet concreet beantwoord. Het is echter ook mogelijk dat het antwoord op de vraag niet in zijn eigen onderbewustzijn ligt opgeslagen, maar elders!'

Ik kijk de man stomverbaasd aan!

'Hoezo, "elders" meneer Van Dijk? Waar kan die informatie dan anders zijn opgeslagen?'

'Ik kom daar zo op, jongeman. Probeer je ongeduld nu eens een beetje in te tomen. Tijdens de sessie *dwingt* de behandelaar de patiënt door middel van gerichte vragen, beetje bij beetje terug te gaan naar zijn vroegste of pijnlijkste herinneringen.

Dan komt er een moment waarom de zogenaamde "geheugendrempel" wordt bereikt. Het is het vroegste moment dat een mens in staat is een bepaalde herinnering op te slaan.

Dat is een kritisch moment!

De behandelaar probeert de patiënt echter *nóg* dieper te laten graven in zijn onderbewustzijn en te zoeken naar signalen die uit een "vroeger leven" naar boven

kunnen worden gehaald. Ik geef onmiddellijk toe dat dit slechts bij een zeer kleine minderheid mogelijk is.'

Ik kijk de man opnieuw in stomme verbazing aan, neem een grote slok bier en leun teleurgesteld achterover. Dus toch "Hocus Pocus"!

Ik had het kunnen weten! Ik begin me op te winden en besluit dat ik de man hier móet onderbreken!

'Kom nou, meneer van Dijk! Nu wordt uw verhaal wel een beetje ál te exotisch! Wat bedoelt u met "uit een vroeger leven"? Dat is gewoon bizar!

En hoe kan een behandelaar een patiënt zo ver krijgen dat hij dieper in zijn onderbewustzijn gaat graven dan tot het moment waarop de hersens van de patiënt menselijkerwijs in staat zijn om gedachten en ervaringen in zijn onderbewustzijn op te slaan? Tenzij die afkomstig zijn van anderen?

Een "vroeger leven"! Het overschrijden van een "geheugendrempel"!

Het is algemeen bekend dat de eerste herinneringen van een mens doorgaans worden opgeslagen vanaf zijn tweede of derde levensjaar.

Als u beweert dat sommige mensen verder terug kunnen graven in hun herinneringen, dan is dat gewoon giswerk! Door geen enkele empirische theorie te ondersteunen, alleen door zéér suggestieve aannames!

Dus, het spijt me. Uw theorie gaat me gewoon een paar klikken te ver, meneer van Dijk. Gelooft u dat nu werkelijk zelf?'

'Jawel, jongeman, daar geloof ik vast en zeker in! Doch, zoals ik al zei, niet iedereen heeft die gave om een dergelijke geheugendrempel te overschrijden!

Dat is alleen voor een kleine minderheid weggelegd!

Ik zal eerst proberen uit te leggen over welke categorie ik spreek en daarvan zal ik strakjes met een paar voorbeelden het bewijs proberen te leveren. Althans een mogelijke verklaring!

Allereerst zal ik proberen uit te leggen welke categorieën er bestaan. Dan zal een en ander vermoedelijk duidelijk worden!

Je kunt de mensen over het algemeen indelen in drie categorieën. De eerste en tegelijk grootste categorie bestaat uit wat we voor het gemak maar "doorsnee mensen" zullen noemen. De gewoon alledaagse Jan-met-de-pet!

Wanneer patiënten uit deze categorie onder hypnose worden gebracht, is het weliswaar mogelijk om een psychisch trauma in het verleden van deze man of vrouw te ontdekken door de patiënt diep in zijn geheugen te laten graven, maar er is geen sprake van dat een dergelijke patiënt de geheugendrempel kan overschrijden.

De tweede categorie bestaat uit mensen die paranormale begaafdheden hebben. Deze categorie heeft de geërfde eigenschap om signalen op te vangen uit een vroeger leven. Deze categorie kan onder hypnose inderdaad de geheugendrempel overschrijden en is daardoor daarna ook in staat om signalen van een voorouder of "voorganger" te ontvangen.

En volgens mijn bescheiden mening, behoort u tot die categorie.'

Mijn mond valt open! *Ik zou paranormale eigenschappen hebben?*

Ik weet dat mijn moeder een dergelijke gave inderdaad bezat en ze heeft me af en toe griezelige verhalen verteld van eigenaardige ervaringen die zij als jong meisje heeft gehad.

Mijn moeder met sommige van haar griezelverhalen, daar zou ik nog in kunnen